

DE INZET VAN
VRIJWILLIGERS BIJ **OPVANG- EN**
HUISVESTINGSMODELLEN
VOOR MENSEN OP DE VLUCHT

COLOFON

REDACTIE

Vluchtelingenwerk
Vlaanderen

VERANTWOORDELIJKE

UITGEVER

Tine Claus,
Kruidtuinstraat 75,
1210 Brussel

Vluchtelingenwerk
Vlaanderen vzw

VORMGEVING

Bert Blondeel

FOTO COVER

vectorfusionart/Shutterstock.com

Vijf regiocoördinatoren van Vluchtelingenwerk Vlaanderen ondersteunen en versterken lokale vrijwilligersorganisaties en burgerinitiatieven die werken voor en met mensen op de vlucht. Wil jij weten wie wij zijn en wat wij doen? Surf dan naar [vluchtelingenwerk.be!](https://vluchtelingenwerk.be)

Deze publicatie kwam tot stand dankzij de steun van de Vlaamse overheid.

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	3
Methodologie	5
HOOFDSTUK 1: ONTHAAL VAN TIJDELIJK ONTHEEMDEN IN GASTGEZINNEN	6
DEEL 1: Het uitbreken van de oorlog (voorjaar 2022)	7
DEEL 2: Van crisis naar duurzamer onthaal	10
DEEL 3: Van duurzamere huisvesting naar herhuisvesting	15
HOOFDSTUK 2: VERSCHILLENDE VORMEN VAN SAMENWONEN	18
2.1. Melding tijdelijk wonen of melding zorgwonen	20
2.2. Community sponsorship	22
2.3. Comme à la maison (CALM)	24
2.4. Takecarebnb	26
2.5. Pleegzorg Vlaanderen met focus op cultuursensitieve pleegzorg	28
HOOFDSTUK 3: AANBEVELINGEN	30
Deel 1: Overheid	31
Belang van ontmoeting, inclusie en netwerkontwikkeling	31
Belang van een voorbereide campagne of infosessies	31
Belang van screening en matching	31
Belang van begeleiding en opvolging	33
Regelgevend kader	33
Verder lezen?	34
Deel 2: Gastgezinnen	35
Je wil gastgezin zijn:	35
Je bent gastgezin:	36
Verder lezen?	38

INLEIDING

In maart 2022 lanceerde de overheid een oproep aan de bevolking om gastgezin te worden voor Oekraïense vluchtelingen. Heel wat gezinnen in Vlaanderen en Brussel boden zich vrijwillig aan om deze uitdaging aan te gaan. Geen gemakkelijke taak, want velen van hen begonnen zonder opleiding of achtergrond over mensen op de vlucht. Ondertussen zijn we bijna twee jaar verder. In deze publicatie blikken we in een eerste hoofdstuk uitgebreid terug op de voorbije twee jaar, wat verliep goed en wat verliep minder goed? Wat vertellen lokale besturen, gastgezinnen en tijdelijk beschermden daarover? Wat opvalt is dat er veel goede intenties waren, maar tegelijkertijd ook veel onduidelijkheid en gebrek aan omkadering. Dat maakte dat enthousiaste burgers soms teleurgesteld achterbleven. Dat hoeft nochtans niet zo te zijn.

Er bestaan heel wat georganiseerde modellen van samenwonen met mensen op de vlucht. We overlopen enkele daarvan in het tweede hoofdstuk. De modellen verschillen qua wetgevend kader, doelgroep en vorm, maar bouwen allen in meer of mindere mate op de inzet van vrijwilligers.

In een derde hoofdstuk proberen we lessen te trekken uit de #plekvrij campagne en de verschillende modellen van samenwonen. We hernemen de belangrijkste aanbevelingen uit de verschillende vormen, in de hoop dat dit document een aanleiding kan zijn tot een gesprek over de rol van vrijwilligers in verschillende huisvestingsmodellen voor mensen op de vlucht.

METHODOLOGIE

Voor het opstellen van deze brochure hanteerden we een combinatie van deskresearch in combinatie met kwalitatieve diepte-interviews, focusgroepen en online bevestigingen van diverse stakeholders.

We analyseerden verschillende primaire online publicaties en studies uitgevoerd door de betrokkenen en doorheen de tekst benoemde actoren. Daarnaast vonden zeven diepte-interviews plaats. We kozen ervoor om drie verschillende soorten gastgezinnen te interviewen: een gastgezin via #plekvrij en via Pleegzorg Vlaanderen en een gastgezin van een erkende vluchteling. Daarnaast interviewde we één regionale, twee sectorale professionele medewerkers, en één academicus. We organiseerden ook een online focusgroep waar verschillende soorten gastgezinnen aan deelnamen (inclusief gastgezinnen van asielzoekers).

Aansluitend lanceerden we een bevestiging die we via de VVSG en het netwerk van solidaire steden en gemeenten¹ hebben verspreid onder lokale besturen. We analyseerden 19 reacties. We kozen ervoor om medewerkers te anonimiseren. In de plaats daarvan benoemen we doorheen deze publicatie het type lokaal bestuur (stad of landelijke gemeente).

1 www.solidairegemeente.be

HOOFDSTUK 1: ONTHAAL VAN TIJDELIJK ONTHEEMDEN IN GASTGEZINNEN

DEEL 1: HET UITBREKEN VAN DE OORLOG (VOORJAAR 2022)

In dit deel gaan we dieper in op de eerste periode van onthaal van Oekraïense vluchtelingen in België, in het bijzonder in gastgezinnen. In februari 2022 heeft de oorlog in Oekraïne de wereld overvallen en een ongezien aantal vluchtelingen binnen het Europese continent in beweging gezet. De verschillende overheden in dit land reageerden snel, maar de uitdagingen waren enorm. Het maatschappelijk middenveld organiseerde zich en ook vele individuele burgers toonden veel solidariteit.

Burgers in België keken met een verontwaardigde blik naar wat er zich afspeelde. Een deel daarvan ondernam zelfs meteen actie. Zo zetten mensen overal in het land solidaire acties op, om kleren of geld in te zamelen voor Oekraïense vluchtelingen. Sommigen stelden zelf hun huis én hun hart open, om Oekraïense mensen op de vlucht een slaapplek aan te bieden of gewoon een welkom gevoel te geven. Vanuit de overheid werden belangrijke uitzonderingen op regelgeving rond sociale rechten toegekend. Zo ondervonden gastgezinnen geen impact op uitkeringen, zoals die voor werkloosheid en arbeidsongeschiktheid. Ook op het Groeipakket en het (equivalent) leefloon had het opvangen van tijdelijk beschermden geen invloed.

Tussen 10 maart 2022 en eind februari 2024 werden 82.202 tijdelijke beschermingscertificaten afgeleverd door Dienst Vreemdelingenzaken.¹ Op het moment van schrijven levert Dienst Vreemdelingenzaken nog zo'n 1.000 attesten tijdelijke bescherming per maand af. De aanwezigheid van Oekraïense vluchtelingen vandaag heeft dan ook een wezenlijke impact op onze hulp- en dienstverlening en verhoogt de druk op het opvangnetwerk en de woningmarkt. Sinds het begin van de oorlog gaf 23.5% Oekraïners aan nood te hebben aan opvang. 57.839 mensen vonden een verblijfplaats buiten de opvangcentra: in een gastgezin, bij vrienden of familie of via andere organisaties.

De overheid zette zich bij het uitbreken van de oorlog in Oekraïne met man en macht in om een eerste onthaal te bieden aan Oekraïense vluchtelingen en hen te voorzien van een slaapplek. Aanvankelijk konden Oekraïense vluchtelingen na aanmelding in het registratiecentrum Tijdelijke Bescherming eerst terecht in het noodopvangcentrum Ariane in Brussel. Van daaruit werden de mensen doorverwezen naar steden en gemeenten die slaapplekken konden voorzien in leegstaande gebouwen of hen konden doorverwijzen naar gastgezinnen. Om op die laatste beroep te kunnen doen, lanceerde de federale overheid in februari 2022 de campagne #PlekVrij/#PlaceDispo. Duizenden burgers gingen in op deze oproep en vele lokale besturen namen meteen

¹ https://dofi.ibz.be/sites/default/files/2024-03/STAT_TB-PT_NL_2024_02_Geconsolideerd_0.pdf, geraadpleegd op 22 maart 2024.

actie om deze aanvullende opvangmogelijkheid succesvol te laten verlopen. Uiteindelijk zouden er na een week al 22.000 mogelijkheden zijn om Oekraïense vluchtelingen toe te wijzen aan gastgezinnen.²

Al snel bleek dat een duidelijk kader met richtlijnen voor lokale besturen om de opvang tussen Oekraïense vluchtelingen en gastgezinnen vlot te laten lopen nodig was. Vooral over de voorwaarden voor burgers en de duur van het engagement was veel onduidelijkheid. Lokale besturen blikken dan ook, ondanks de goede intenties, vrij negatief terug op deze periode.³

“ *Ons lokaal bestuur is meteen in actie geschoten om aanmeldingen van gastgezinnen gestructureerd te registreren. Maar het gebrek aan een kader en aan duidelijke instructies rond de voorwaarden van opvang door burgers was zeer jammerlijk. Wij hadden het gevoel dat in de aanvangsfase deze oproep gelanceerd werd zonder na te denken aan welke voorwaarden een gastgezin moest voldoen. Hoeveel ruimtes moet een woning bijvoorbeeld hebben, krijgen gastgezinnen een vergoeding, moeten een gastgezin een blanco strafregister hebben, enzovoort.*

Medewerker lokaal bestuur – kleine stad

Omdat lokale besturen zo snel moesten schakelen waren er geen uitgebreide voorbereidende gesprekken met of screenings van de gastgezinnen mogelijk. Hierdoor zijn veel gastgezinnen volgens gemeentemedewerkers onvoldoende voorbereid aan dit engagement begonnen en haakten ze snel af.

“ *De respons was onmiddellijk heel groot. Veel mensen reageerden vanuit een emotionele reflex. De uitdaging was om een realistisch beeld te schetsen van wat het inhoudt om gastgezin te zijn. Na de eerste emotie waren er toch heel wat gezinnen die afhaakten. Het was moeilijk om een tijdslijn te schetsen voor de gastgezinnen. Omdat het bestuur snel reageerde konden we op korte tijd veel realiseren. Maar al snel werd duidelijk dat opvang in gastgezinnen maar beperkt in tijd kon zijn.*

Medewerker lokaal bestuur – kleine stad

Dit zorgde achteraf voor méér werk voor de lokale besturen. Een gastgezin dat uitviel zorgde er namelijk voor dat een Oekraïens(e) persoon of gezin een andere slaapplek nodig had. Waar die persoon of dat gezin terecht kwam was de verantwoordelijkheid van de gemeente of de stad.

² https://www.odisee.be/sites/default/files/public/2023-02/Rapport_PlekVrij_DEF.pdf#plekvrij geraadpleegd op 22 maart 2024.

³ Conclusie bevraging enquête

“ *Medewerkers van het lokale besturen moesten tijdens de eerste weken dan echt met elkaar bellen om te vragen of er in hun gemeente plek was om deze mensen op te vangen. Soms vonden ze een opvangplek via sociaal werkers die elkaar toevallig kenden.*

Medewerker Vluchtelingenwerk Vlaanderen

Een terugblik op de eerste weken na de invasie van Rusland in Oekraïne leert ons dus dat er veel goede intenties waren vanuit de bevolking en overheidspersoneel om Oekraïners op te vangen in ons land. Tegelijkertijd was er weinig structuur en omkadering om deze opvang vlot te laten verlopen. Elk lokaal bestuur ging zelf aan de slag, maar burgers bleven soms teleurgesteld achter. Ondertussen verhoogde de werkdruk voor medewerkers van lokale besturen stelselmatig.

“ *Ik denk dat dit een goed initiatief was om snel opvang te creëren. Maar gastgezinnen vragen de nodige begeleiding en een goede opvolging. Een goede screening is nodig, maar dat is pas opgestart nadat er al gastgezinnen zich hadden aangeboden en zelf al mensen opvingen.*

Medewerker lokaal bestuur – landelijke gemeente

DEEL 2: VAN CRISIS NAAR DUURZAMER ONTHAAL

Perspectief overheid

Op 7 maart 2022 richtte de Vlaamse Regering de Vlaamse Taskforce Oekraïne op om de coördinatie van de vluchtelingenuitdaging in goede banen te leiden. Deze taskforce bestaat uit de leidende ambtenaren (of hun afgevaardigden) van de relevante Vlaamse beleidsdomeinen. De focus van de Taskforce ligt op **de coördinatie van de opvang en de dienstverlening aan de tijdelijk ontheemden**. Dat vereist een nauwe samenwerking tussen onder meer de beleidsdomeinen Wonen, Integratie & Inburgering, Onderwijs, Werk en Welzijn. Vanuit een gefaseerde benadering zette de Taskforce een gecoördineerde, structurele en geïntegreerde aanpak op, waarbij zowel opvang (huisvesting) als de belendende begeleiding en steun wordt geïntegreerd.

Onder deze taskforce werd het **Vlaams Team collectieve opvang (VLOT)** opgericht. Dit om de regioteams, de lokale besturen en de diensten van de gouverneur te ondersteunen bij hun operationele werkzaamheden rond publieke huisvesting van tijdelijk ontheemden: nooddorpen, kleine en grotere locaties aangeboden door lokale besturen, noodwoningen. Naast een centraal team, werden er ook 5 regioteams actief.

Hoewel het geen formele taak was van de VLOT medewerkers om lokale besturen te ondersteunen in het kader van gastgezinnen, gebeurde het in de praktijk wel dat VLOT medewerkers hielpen bij bijvoorbeeld het herhuisvesten van het ene naar het andere gastgezin of naar een publieke opvangplek. Daarnaast boden ze, vaak via [de VLOT flits](#)¹, nuttige informatie aan aan lokale besturen.

Die informatie werd een verzameling van webinars voor gastgezinnen, nuttige adressen, tips over hoe je gastgezinnen kan ondersteunen en erkennen, of updates uit de rechtspraak. Aanvullend zette het VLOT fysieke netwerkmomenten op, zodat lokale besturen konden uitwisselen en het VLOT hen nuttige informatie kon meegeven. Daarnaast lanceerde de overheid een online platform 'Vlaanderen helpt Oekraïne' waar burgers informatie over de crisis konden vinden.

Lokale besturen beoordeelden de contacten met het VLOT in onze survey positief. Het was vooral het gestroomlijnde aanbod aan informatie, de vlotte bereikbaarheid, en sterke betrokkenheid van de VLOT-medewerkers die hiervoor zorgden. Zo is de samenwerking en ondersteuning zelfs vaak uitgegroeid tot een positieve en constructieve samenwerking. **“Een aanspreekpunt in de regio/provincie maakte de**

¹ De VLOT flits: <https://www.vlaanderen.be/vlaanderen-helpt-oekraïne/lokale-besturen-helpen-oekraïne/vlaamse-ondersteuningsteams-vlot#vlot-flits>

afstand met de [regionale] overheid minder groot”, vertelt een medewerker van een lokaal bestuur (landelijke gemeente) bijvoorbeeld.

Desondanks, kaartten gemeentemedewerkers aan dat de oprichting van het VLOT de werklast voor hen niet as such verminderde. Bijgevolg beoordelen de meeste lokale besturen de personeelsbezetting binnen het lokaal bestuur en de impact van #PlekVrij/#PlaceDispo op de werkdruk als problematisch.

Op sommige plaatsen werden via subsidies van de Vlaamse overheid per aantal personen die opgevangen worden in de gemeente specifiek medewerkers voor het onthaal van Oekraïners aangeworven. Daarnaast vergrootte het Agentschap Integratie en Inburgering (AgII) hun aanbod aan sociaal tolken en vertalers. Maar waar er geen extra versterking kwam, was het bijvoorbeeld de opdracht van team financiën om alles in goede banden te leiden. Er was ook ondersteuning nodig voor het OCMW dat moest schakelen wanneer een gastgezin stopte en een Oekraïens gezin op straat kwam te staan. Hierdoor hadden sommige lokale besturen het gevoel dat ze wat aan hun lot werden overgelaten. Sociaal werkers waren al overbevraagd, en deze taak kwam er vaak bovenop.

Als een lokaal bestuur mensen aanwierf, werden die bijvoorbeeld als consulent welzijn aangetrokken. De persoon werd dan verantwoordelijk voor zowel de organisatie en ondersteuning van gastgezinnen, als de inrichting van opvangplekken. Sommige lokale besturen voorzagen extra versterking voor Oekraïners die een leefloon aanvroegen, maar vaak kwam deze taak boven de al bestaande taken.

“**Met geld valt niet alles op te lossen. Het vinden van en gebrek aan opvangplaatsen is problematisch. Als dat opgelost is, dan heb je nog personeel nodig voor de opvolging.**

Als je de begeleiding van bijvoorbeeld tien gezinnen goed wil doen, dan heb je 0,5 VTE nodig. Dat was er bij ons niet. Sinds kort heeft ons OCMW 2 VTE bijgekregen, zodat ons OCMW terug op 8 VTE komt. Dat is min of meer OK. Maar onze gemeente/OCMW is bijvoorbeeld ook bezig om een voedselbank uit te werken, wat ook tijd vergt...

Medewerker lokaal bestuur – landelijke gemeente

Tegelijkertijd, omdat vele gastgezinnen al na enkele weken besloten om te stoppen met opvang en dit uiteindelijk meer werk opleverde voor gemeentemedewerkers, begonnen medewerkers van lokale besturen steeds meer in te zetten op een goeie screening en matching van het gastgezin én de 'gast(en)'.
De screening van de gastgezinnen gebeurde redelijk gelijkaardig over de verschillende

lokale besturen heen. Meestal waren het de maatschappelijke assistenten en/of een medewerker van het woonloket die inschatte of de woonsituatie van het gastgezin haalbaar was voor opvang. Deze inschatting gebeurde aanvankelijk meestal via een telefonisch gesprek met het gastgezin. Later besloten lokale besturen om toch ook een huisbezoek in te plannen. Op sommige plaatsen volgde zelfs een uitgebreide screening van zowel het gastgezin als de 'gast(en)'.

“ *We nodigden alle kandidaat-gastgezinnen uit voor een informatieavond waarbij verschillende facetten van dergelijke opvang aan bod kwamen (duurtijd opvang, financiën, psychosociaal, privacy, ...). Een aantal gezinnen haakten hierna af. De politie screende de overblijvende gezinnen.*

Medewerker lokaal bestuur – kleine stad

Daarna volgde een matching, soms na twee opeenvolgende matchingsgesprekken en een bezoek aan het gastgezin. Na elke stap kon elke partij beslissen om al dan niet te stoppen. Een uittreksel uit het strafregister was na enkele maanden overal een minimale voorwaarde.

“ *In eerste instantie werden een aantal informatieavonden georganiseerd. Nadien hebben we een online infomoment opgenomen, zodat iedereen dezelfde info kreeg. Daarnaast was er een infobundel. Er waren enkele ontmoetingsmomenten met de gastgezinnen. Dit was vooral een praatgroep, maar we gaven hen ook wat algemene informatie mee. Aanvullend stuurden we maandelijks een nieuwsbrief met alle informatie die ze nodig hadden. Omtrent het gezin dat zij opvingen kon er steeds met de maatschappelijk werker van het gezin afgestemd worden.*

Medewerker lokaal bestuur

Hierdoor merkten lokale besturen op dat gastgezinnen beter voorbereid aan de opvang begonnen en deze opvang dus langer kon duren. Eens men gastgezin was, kon men terecht bij datzelfde lokaal bestuur voor begeleiding of bij vragen. Vaak was dat een vaste contactpersoon bij het gemeentebestuur. Die contactpersoon vormde de brug met andere diensten, zodat de gastgezinnen zelf niet moesten uitzoeken waar ze met elke vraag terecht moesten. Ook maatschappelijke werkers van het OCMW bleken een van de belangrijkste aanspreekpunten.

Perspectief gastgezin

Erwin woont alleen in een huis nabij Leuven. Zijn dochter was al langer het huis uit en hij had dus 'plek vrij'. Erwin ving van juli 2022 tot februari 2023 een moeder en dochter uit Oekraïne op. Daarna stelde hij acht maand zijn deuren open voor een oud koppel. Op het moment van schrijven vangt hij een jonge Oekraïense dame op (een vriendin van het eerste gezin).

“ *Ik was al vaker gastgezin, maar dat was steeds in een andere context. Ik ving dan mensen op die voor culturele manifestaties een slaapplek zochten voor een weekend. Een vluchteling opvangen is iets anders natuurlijk. De meeste mensen vonden het bewonderingswaardig en zelfs een beetje heldhaftig dat ik dat deed. Maar ik zag dat anders. Ik had er gewoon de plaats voor in mijn huis en in mijn hoofd.*

Ik moet zeggen dat de stad dat heel goed aanpakte. Ze hebben eerst infosessies gegeven over wat opvangen allemaal inhoudt en wat je kan verwachten. Ik moest een [uittreksel uit het strafregister bezorgen] en ze hebben mij geïnterviewd. Wat ze vroegen? Ze polsten voornamelijk naar wat voor mensen ik wilde opvangen. Het moet natuurlijk een match zijn met de mensen. Ik wilde niet zomaar om het even wie. Ik wilde bijvoorbeeld zeker geen persoon of gezin met huisdieren of mensen die te druk zijn. Pubers (lacht). Ik wilde wat rustigere mensen. Daarna was er een interview met een tolk. De eerste keer moest ik dan naar het collectief opvangcentrum waar de mensen verbleven. Dan moest ik beslissen of ik het wilde doen. Zij hadden ook de tijd om erover na te denken.

Ik ben ze dan ook eens gaan halen, zodat ze het huis konden zien. Hoelang dat hele proces heeft geduurd? Goh, ik denk alles bij elkaar toch zeker een maand. Maar bij het tweede gezin ging het sneller. De stad kende mij al en ik had duidelijk gemaakt dat als er nood is aan een gastgezin, ze mij iets mochten laten weten. Van zodra ze me belden, ben ik naar het centrum gegaan en heb ik met de mensen in nood gesproken.

Tijdens de matchingsgesprekken met de stad stelden zij vooral vragen aan mij. Ik weet dat ik ook foto's had genomen van de verschillende ruimtes in het huis. Het waren vooral praktische zaken die ze aan mij vroegen; hebben we een eigen kamer of moeten we een kamer delen? Mogen we de koelkast gebruiken? Is er wifi? Enzovoort.

Er was een vaste contactpersoon bij de stad die ik kon contacteren bij vragen. Ik kreeg vooral vragen over het sociaal tarief [dat is een maatregel om personen of gezinnen die behoren tot bepaalde categorieën van rechthebbenden te helpen om hun energiefactuur te betalen (red)].

Gesprek Erwin

Perspectief Oekraïense gast

Kateryna is een 40-jarige creatieve 3D tekenaar uit noordoost-Oekraïne. Ze verbleef bij Fred toen ze aankwam in Brussel.

“Ik ging naar Brussel om me te registreren. Maar er was een lange wachtrij. De deuren van het aanmeldcentrum gingen uiteindelijk dicht nog voor het mijn beurt was. Gelukkig ontmoette ik tijdens het wachten twee meisjes, en Fred (lacht). Fred is een vrijwilliger die ons aansprak toen we wilden vertrekken naar een hostel. Hij zei: “Dames, geen zorgen. Ik ben vrijwilliger en ik wil niet dat jullie op straat slapen.

Hij belde zijn vrouw op om te laten weten dat we eraan kwamen. Ze waren zo lief. We aten samen en ze gaven ons een slaapplek. Het was de eerste nacht dat ik goed sliep. Ik voelde me veilig. Fred bracht ons ook de dag erna terug naar het aanmeldcentrum. Daar konden we ons aanmelden voor een slaapplek.¹

¹ <https://www.samengastvrij.be/getuigenissen/kateryna>

Kateryna kon na de overnachting bij Fred en de aanmelding in het aanmeldcentrum terecht bij een gastgezin.

“Ze waren echt schatten van mensen (glimlacht). De eerste week kochten ze zoveel eten voor ons. Zo konden we uitrusten. De eerste drie dagen sliep ik gewoon, maar plots besepte ik ook wat er allemaal gebeurd was. Ik ben hier in België. Veilig, maar mijn familie is nog steeds in Oekraïne. Ik voelde mij schuldig (weent).

Gesprek Kateryna

SAMENVATTING

Een terugblik op de eerste maanden na het uitbreken van de oorlog leert ons dat de overheid al snel besepte dat het moest schakelen naar de inzet op duurzamere huisvesting. De werkdruk op gemeentemedewerkers nam niet af. Integendeel, voor hen werd het steeds meer duidelijk dat een goede screening en opvolging van het gastgezin en de ‘gast(en)’ nodig was. Dit zorgde opnieuw voor een verhoogde werklust, maar het zorgde er ook voor dat de kwaliteit van dit soort opvang steeg. Waar deze Oekraïense vluchtelingen dan terechtkonden bleef de verantwoordelijkheid van het lokale bestuur.

DEEL 3: VAN DUURZAMERE HUISVESTING NAAR HERHUISVESTING

Perspectief overheid

Naast opvang bij gastgezinnen gingen lokale besturen met subsidies van Vlaanderen aan de slag om collectieve opvangcentra in hun gemeente of stad te openen. In Vlaanderen zijn ook drie nooddorpen opgericht (Antwerpen, Mechelen, en Gent). Aangezien deze publicatie zich focust op gastgezinnen, gaan we hier niet verder op in. Maar vaak fungeerden deze centra of nooddorpen als alternatief wanneer een gastgezin besloot om te stoppen en Oekraïners een andere slaapplek nodig hadden.

Daarnaast hebben lokale besturen ook noodwoningen. Dat zijn woningen die voor een korte periode verhuurd worden aan mensen die zich in een noodsituatie bevinden. Ook deze werden en zijn op het moment van schrijven nog steeds vaak bewoond door Oekraïners.

Tenslotte konden Oekraïners ook terecht op de private huurwoningmarkt om een woning te huren. Maar dit verloopt moeizaam. Regionale en lokale besturen zien de doorstroom naar reguliere huisvesting als een van de belangrijkste uitdagingen.

In juni 2022 bleek het noodopvangcentrum Ariane na enkele maanden vol te zitten. Hierdoor kregen mensen vrijwel meteen een doorverwijzing naar lokale besturen om onderdak te krijgen. Dit zorgde voor extra frustratie bij de lokale besturen.

Maar ook in Ariane zorgen de grote aantallen van mensen die er verblijven en een groot personeelsverloop ervoor dat screenings niet bij iedereen mogelijk zijn.

Perspectief gastgezin

Het uitblijven van (tijdige) herhuisvestingsopties aangeboden door de gemeenten, kan ervoor zorgen dat gastgezinnen meer dan voorzien betrokken worden in de zoektocht naar nieuwe huisvesting. De moeilijkheden op de private huurmarkt in combinatie met de (eventuele) tijdsdruk, kan ervoor zorgen dat gastgezinnen in het kader van herhuisvesting een disproportionele verantwoordelijkheid dragen. Ook voor hen blijft het dus belangrijk om te weten dat ze terecht kunnen bij de gemeente en zich ondersteund voelen.

“ *Het engagement was eerst om mensen vier maand op te vangen. Dan moest ik beslissen of ze langer bij mij mochten blijven. De eerste keer hebben zij zelf een woning gevonden. Het verbaasde me. De tweede keer was dat ook het geval.*

Er ontstonden hierrond niet echt moeizaamheden bij ons, want ik wist eigenlijk al van het begin dat het langer dan vier maand zou duren. Maar ja, mijn situatie liet het ook toe dat de duur voor mij niet uitmaakte. Ik zou nooit onder tijdsdruk mensen opvangen.

Vanaf het begin heb ik hen gezegd dat ze rustig een woning konden zoeken. Geen stress. Het is natuurlijk belangrijk om goede afspraken te maken. Maar ik zou het nooit onder tijdsdruk doen.

Gesprek Erwin

Perspectief Oekraïense gast

Tijdelijk beschermden die lang in Ariane blijven in afwachting van doorstroming naar de gemeente, ondervinden ook tal van nadelen. Zo kunnen ze zich niet registreren op het adres van Ariane, waardoor zij geen verblijfskaart kunnen aanvragen en geen beroep kunnen doen op ziekteverzekering of een equivalent leefloon. De tijdelijke aard van hun statuut bemoeilijkt bovendien de doorstroom naar de private huurmarkt, aangezien eigenaars soms minder geneigd zijn te verhuren aan deze groep gezien de onzekerheid over de verlenging van hun statuut.

TOT BESLUIT

De voorbije twee jaar werden veel boeiende en inspirerende praktijken ontwikkeld: de bovenlokale ondersteuning, de financiële en juridische obstakels voor samenwonen die werden weggewerkt, de golf aan solidariteit zowel van burgers als van de overheid, de inzet van tolken en vrijwilligers, etc. Toch doken er ook veel obstakels op. Zo was er niet altijd een goede oplossing wanneer het fout liep in een gastgezin en werd er veel geïmproviseerd en ad hoc nagedacht. Nochtans bestaan er heel wat georganiseerde vormen van opvang van mensen op de vlucht bij mensen thuis. In het volgende hoofdstuk gaan we dieper in op deze bestaande vormen van samenwonen.

HOOFDSTUK 2: VERSCHILLENDE VORMEN VAN SAMENWONEN

- 1 Mogelijkheden regelgeving ruimtelijke ordening en stedenbouw: <https://omgeving.vlaanderen.be/opvang-vluchtelingen-oekraine>
- 2 Tijdelijke versoepeling van de woningkwaliteitsnormen: <https://www.vlaanderen.be/vlaanderen-helpt-oekraine/huisvesting/versoepeling-van-de-woningkwaliteitsvereisten>
- 3 Decreet pleegzorg: <https://www.pleegzorg.be/artikels/decreet-pleegzorg>
- 4 Statuut voor pleegzorgers: <https://www.pleegzorg.be/artikels/statuut-voor-pleegzorgers>
- 5 Heeft impact: <https://www.pleegzorg.be/artikels/faq-zijn-pleegkinderen-ten-lasten-van-het-pleeggezin>

	#PLEKVRIJ	MELDING TIJDELIJK WONEN EN ZORGWONEN	COMMUNITY SPONSORSHIP	TAKECAREBNB	CALM	PLEEGZORG VLAANDEREN
DOELGROEP	Tijdelijk beschermden uit Oekraïne	Personen met internationale bescherming	Hervestigde vluchtelingen	Statushouders	Asielzoekers en personen met internationale bescherming	Niet begeleide minderjarige vluchtelingen (NBMV)
INITIATIEFNER	Federale overheid i.s.m. Vlaamse en lokale overheden	Vlaamse regelgeving	Caritas international, Fedasil, Sant'Egidio, ...	Nederlandse vrijwilligers (nu vzw) i.s.m. Vluchtelingenwerk NL	SINGA vzw	Pleegzorg Vlaanderen
WETTELIJK KADER	Mogelijkheden regelgeving ruimtelijke ordening en stedenbouw ¹ Tijdelijke versoepeling van de woningkwaliteitsnormen ²	Stedenbouwkundige melding		Logeerregeling (NL)	Geen	Decreet pleegzorg ³ Statuut voor pleegzorgers ⁴
VORM VAN SAMENWONEN	Gastgezin	Bij iemand inwonen	Geen samenwoonst	Gastgezin voor drie maanden	Twee vormen: gastgezin voor drie maanden of cohousing	Vormen één gezin
IMPACT OP UITKERINGEN	Geen	Doorgaans geen, maar in principe kan OCMW na sociaal onderzoek beslissen dat er wordt samengewoond en er dus een impact zal zijn. In de praktijk gebeurt dit meestal niet.	Geen	Geen	Kan impact hebben	Heeft impact ⁵

2.1 MELDING TIJDELIJK WONEN OF MELDING ZORGWONEN

Sinds eind 2016 is het in Vlaanderen mogelijk om **vrije ruimtes in de eigen woning te gebruiken om personen met internationale bescherming te huisvesten** die wegens hun toekenning van internationale bescherming de asielopvang dienen te verlaten. Je dient hiervoor enkel een melding te maken bij je gemeente. Het gaat dus om een duurzame vorm van samenwonen.

Het kan gaan over een gewone **'Melding Tijdelijk Wonen'** of **'Zorgwonen'**. In beide gevallen staat duurzaam samenwonen centraal. De achterliggende gedachte is immers dat je zo kan bijdragen aan het betaalbaarder maken van huisvesting voor mensen met internationale bescherming op de huurmarkt. Daarnaast is het ook goed voor de integratiekansen van de nieuwkomer. Voor lokale besturen betekent de nabijheid van de eigenaar ook vaak een lagere dossierlast. Wanneer je dit doet ben je al verhuurder van een deel van jouw woning zowel juridisch als fiscaal beschermd.

De **Melding Tijdelijk Wonen** geldt in heel Vlaanderen en richt zich tot eigenaars die één of meer vrije woonruimtes in hun woning willen verhuren aan vluchtelingen. Het gaat om een stedenbouwkundige melding die de vergunningsplicht vervangt. Daarbij kunnen was- en kookgelegenheid gedeeld worden. De nieuwkomers komen als huurder in aanmerking op het moment dat ze de asielopvang dienen te verlaten en op voorwaarde dat ze, als alleenstaande of als familie, één gezinseenheid vormen. Deze formule mag per woning **maximum drie jaar** worden toegepast en is voornamelijk bedoeld voor personen met internationale bescherming.

In principe komen asielzoekers ook in aanmerking, maar in de praktijk is de groep asielzoekers die via melding tijdelijk wonen gehuisvest wordt zeer klein. Nieuwkomers die bij iemand inwonen worden doorgaans door instanties als OCMW en RVA beschouwd als een aparte gezinseenheid en staan ook ingeschreven op het 'ondergeschikte adres' dat de gemeente aan het bestaande adres toevoegt. De meeste OCMW's maken dus de interpretatie dat beide partijen alleenstaande zijn en kennen het leefloon op basis van het sociaal onderzoek ook zo toe. Daardoor kunnen zowel de eigenaar als de inwoner hun eventuele vervangingsinkomen volledig behouden.

Zorgwonen is een formule waarbij de eigenaar van een woning enkele vrije woonruimtes in zijn woning verhuurt aan één gezinseenheid - een alleenstaande of een familie - waarbij zijzelf of de nieuwe inwoners 65+ of hulpbehoevend zijn. Daarbij kunnen was-

en kookgelegenheid lid worden. Zorgwonen is onbeperkt in de tijd, behalve als het een losstaande wooneenheid in de tijd betreft. Dan is de melding Zorgwonen geldig voor een periode van zes jaar.

ORBIT vzw wil deze vorm van samenwonen volop promoten. Zo hopen ze het aanbod aan betaalbare huisvesting voor personen met internationale bescherming op de huurmarkt te verhogen. In samenwerking met de Koning Boudewijnstichting ontwikkelde ORBIT vzw enkele **handige infoches** die als wegwijzer kunnen dienen voor iedereen die in zijn gemeente of regio nieuwkomers wil ondersteunen in hun zoektocht naar kwaliteitsvolle, betaalbare woningen. Nieuwe burgerinitiatieven kunnen in deze fiches inspiratie vinden om aan de slag te gaan. Voor bestaande vrijwilligersorganisaties kan het een stimulans zijn om extra initiatieven te nemen.¹

Download [hier](#)² de fiche van ORBIT vzw over **bij iemand inwonen**. Naast kosten en baten over de melding tijdelijk wonen of zorgwonen, vind je er heel wat handige tips en goede praktijken.

Je kan uiteraard ook gewoon samenwonen, cohousen dus, zonder melding tijdelijk wonen of zorgwonen. Daarover schrijven we meer in het stuk over CALM. Download [hier](#)³ de fiche van ORBIT vzw over cohousing. Naast goede praktijken en tips wordt aangekaart dat deze vorm als nadeel geeft dat er in België geen eenduidige regelgeving voor cohousing bestaat en bestaande regels worden niet overal op dezelfde manier toegepast.

Ter info, ORBIT vzw ontwikkelde ook infoches over [tijdelijke invulling leegstand](#)⁴, [huren en onderverhuren](#)⁵, en [eigendom](#)⁶.

Meer weten? Surf naar de [website](#)⁷ van De Nieuwe Buren (ORBIT vzw).

1 <https://denieuweburen.be>

2 Fiche ORBIT VZW - bij iemand inwonen: https://denieuweburen.be/wp-content/uploads/2023/11/Fiche_Bij-iemand-inwonen-1.pdf

3 Fiche ORBIT VZW - Cohousing: https://denieuweburen.be/wp-content/uploads/2023/11/Fiche_Cohousing.pdf

4 Fiche ORBIT VZW - Invulling Leegstand: https://denieuweburen.be/wp-content/uploads/2022/11/Fiche_Tijdelijke-invulling-leegstand-1.pdf

5 Fiche ORBIT VZW - Huren en onderverhuren: https://denieuweburen.be/wp-content/uploads/2023/11/Fiche_Huren-en-onderverhuren-nieuw-1.pdf

6 Fiche ORBIT VZW - Eigendom: https://denieuweburen.be/wp-content/uploads/2023/11/Fiche_Eigendom-1.pdf

7 Website De Nieuwe Buren (ORBIT vzw): <https://denieuweburen.be/zoek-mee/>

2.2 COMMUNITY SPONSORSHIP

Community sponsorship is een manier om **hervestigde** vluchtelingen een duurzame nieuwe start te bieden door middel van lokale verankering. Hervestiging is een programma onder leiding van het Hoog Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR). Het bestaat uit de selectie en de transfer van mensen die een toevluchtsoord hebben gevonden in een derde land, naar een land dat heeft ingestemd hen op te vangen. De vluchtelingen die voor dit programma in aanmerking komen, hebben een bijzondere kwetsbaarheid en werden door het UNHCR geselecteerd. Als er voor die mensen een plek gevonden wordt in België en er goedkeuring van overheidsdiensten IBZ-CGVS is, kunnen zij dus op een veilige en legale manier naar België gebracht worden.

Bij community sponsorship worden zij, éénmaal in België, opgevangen door **een groep vrijwilligers**. Deze mensen vormen een 'onthaalgroep'. [Caritas International](#)¹ ondersteunt de vrijwilligers en geeft veel tools, maar vrijwilligers doen ook veel zelf. Een jaar lang zorgen ze ervoor dat het gezin zijn weg vindt en zich thuis voelt, zodat het een nieuwe start kan maken. De onthaalgroep gaat op zoek naar een woning voor het gezin, en richt die kant-en-klaar in. Daarnaast helpt de groep de familie met alle aspecten die bij het leven in België komen kijken: de inschrijving van de kinderen in een school, een afspraak maken bij de tandarts, zoeken naar een job, ... Vrijwilligers vormen dus de spil in dit opvangprogramma: naast een woning, voorzien zij door sponsoring ook een budget voor de periode tot wanneer het leefloon in orde is. Samen met Caritas International en partners als het OCMW voorzien zij ook sociale ondersteuning bij de integratie van een gezin.

Vrijwilligersgroepen bestaan vaak uit een 5-tal kernleden, maar daarrond verzamelen zich andere buurtbewoners. Het zijn vaak mensen die al een carrière hebben opgebouwd, tijd hebben en die beschikken over een netwerk dat ze kunnen inzetten. De meeste van hen hebben al ervaring in bijvoorbeeld een buddywerking. Het principe is dat er vanuit een kleine gemeenschap een draagvlak gecreëerd wordt in de gemeente voor een gezin dat aankomt.

Binnen hervestiging wordt community sponsorship gecoördineerd door Fedasil. Zij faciliteren de uitwisseling tussen de betrokken diensten van selectie/matching/voorbereiding tot omkadering in België. Zij zien ook toe op de kwaliteitsnormen. Voor de operationele uitvoering werkt het overheidsagentschap samen met partners zoals Caritas International.

1 Caritas International: <https://www.caritasinternational.be/nl/projects/asiel-migratie/community-sponsorship-voor-hervestigde-vluchtelingen/>

Community sponsorship vervangt het overheidsengagement niet. België engageert zich om een bepaald aantal personen te hervestigen en op te vangen in het opvangnetwerk van Fedasil en haar partners. Het partnerschappenmodel beoogt alternatieve opvangmodellen aan te bieden om het opvangnetwerk te ontlasten/verbreden met specifieke aandacht voor hervestigde personen. Lokale verankering kan hier deel van uit maken, maar staat niet centraal. Gemeenschappelijk is het aanbod van huisvesting en begeleiding gedurende één jaar.

Het community sponsorship model voor hervestigde vluchtelingen vertrekt vanuit het engagement van de vrijwilligers om binnen hun eigen capaciteit, met ondersteuning van een professionele organisatie en in relatie met de lokale administratie/hulpverlening één jaar huisvesting en begeleiding aan te bieden. Belangrijkste doel is om een engagement op een kwalitatieve wijze vorm te geven met oog op het welzijn van alle betrokkenen en duurzame integratiekansen van de nieuwkomers door middel van de lokale verankering.

Het streefdoel blijft om community sponsorship op termijn additioneel te maken aan de hervestigingsquota.

Het concept van community sponsorship is niet nieuw. Het ontstond eind jaren '70 in Canada, waar de overheid een gelijkaardig project op poten zette waarbij burgers, als sponsors, vluchtelingen zowel sociaal als financieel ondersteunden. Het internationaal lerend netwerk [Share Network EU](#)² biedt interessante achtergrondinformatie over het concept.

Het achterliggende idee bij community sponsorship is dat het de integratie van de nieuwkomers bevordert. Het is de bedoeling dat het sociaal vangnet dat de onthaalgroep biedt aan de gezinnen hun weg naar zelfstandigheid bevordert. Caritas International werkt vanuit het principe van "gemeenschapswerking" dat er mee voor zorgt dat vluchtelingen niet geïsoleerd geraken'.

Belangrijk om te vermelden is dat er verschillende vormen bestaan in het kader van complementaire veilige en legale toegangswegen bestaan, denk aan de [humanitaire corridors van Sant'Egidio](#)³. Deze vormen zijn complementair aan het hervestigingsprogramma van de overheid en ook hier vormen lokale vrijwilligersgroepen een onmisbare schakel in de keten van de complementaire veilige en legale toegangswegen. Zij staan in voor de lokale opvang van vluchtelingen, door hen een woning ter beschikking te stellen en hen op andere manieren te begeleiden, voor minstens een jaar.

2 Share Network EU: <https://www.share-network.eu/>

3 Humanitaire corridors van Sant'Egidio: <https://www.santegidio.be/organisaties/humcor/>

2.3 COMME À LA MAISON (CALM)

CALM is een werking van SINGA Brussel, onderdeel van de internationale vzw SINGA. SINGA Brussel bestaat sinds 2017. De focus van deze vzw is het creëren van ontmoetingen tussen mensen (nieuwkomers en andere), onder andere door het samenwonen. In eerste instantie draait CALM om het bijdragen aan het vinden van een kwaliteitsvolle en menselijke huisvesting voor vluchtelingen. Daarnaast draait het project bij aan het bestrijden van sociaal isolement van alle Brusselaars. CALM probeert ook actief de toegang tot rechten en integratie van nieuwkomers te bevorderen en ziet het samenwonen daarvoor als hefboom. Daarnaast zetten ze ook in op het wegwerken van vooroordelen.

In Brussel heeft CALM twee luiken.

1 EEN WERKING DIE INZET OP EEN TIJDELIJK (TOT ZES MAANDEN) VERBLIJF VAN EEN PERSOON MET INTERNATIONALE BESCHERMING

De periode van zes maanden dient om een woning te vinden (personen met internationale bescherming moeten namelijk het opvangcentrum verlaten) en/of administratie in orde te brengen (bijvoorbeeld met het OCMW)., ... Singa maakt zich sterk dat elke vluchteling die via hun bij een gastgezin terecht komt een woning vindt na de periode van 6 maanden. De periode kan uitzonderlijk verlengd worden met 1, 2 of 3 maanden. De vzw selecteert redelijk streng, waardoor de meest kwetsbare vluchtelingen niet in dit project belanden. Zo is bijvoorbeeld kennis van het Frans of Engels is vereist. De persoon met internationale bescherming betaalt ongeveer 250 euro bijdrage als gast. Vrijwilligers ondersteunen de vluchteling zeer intensief, met administratie, zoektocht naar huisvesting. De vzw SINGA ondersteunt deze vrijwilligers.

2 SAMENWONEN IN 'COLOCATION'

Hier gaat het niet om gastgezinnen, maar gewoon om samenwonen. Mensen contacteren SINGA wanneer ze een kamer vrij hebben, die doet dan een uitgebreide matching met een persoon met internationale bescherming. SINGA besteedt veel aandacht aan deze link, het is echt de bedoeling dat de mensen samen gaan leven, niet naast elkaar. Er zijn uiteraard veel meer vluchtelingen die willen samenwonen dan SINGA aanbod heeft. LOI's en opvangcentra melden veel mensen aan, de grote meerderheid vindt geen plek via SINGA.

Vanuit het beleid wordt dit initiatief niet specifiek ondersteund, SINGA analyseert

dan ook [verschillende uitdagingen](#)¹ voor beleidsmakers. De belangrijkste is dat **de verplichting tot domiciliëren een negatieve impact heeft op uitkeringen** van samenwonenden, omdat ze als één huishouden worden beschouwd. In het licht van de wooncrisis, die Brussel bijzonder hard treft, is het onverdedigbaar dat dit soort van solidaire samenwoonvormen niet actief wordt ondersteund vanuit de overheid. Heel veel mensen aarzelen om vluchtelingen op te vangen door deze impact op uitkeringen en sociale toeslagen. De melding tijdelijk wonen, zoals die in Vlaanderen bestaat, kan ook voor Brussel en Wallonië inspiratie bieden. Idealiter wordt deze niet beperkt in de tijd.

Het contrast met de mogelijkheden voor tijdelijk ontheemden is groot. Toen was het wél mogelijk om samen te wonen zonder inkomensverlies in Brussel, dit toont aan dat het kan. Singa probeert met de Brusselse regering eenzelfde regeling uit te werken, maar dit gaat traag. Een gelijkaardige ondersteuning vanuit de administratie zoals voor tijdelijk ontheemden en hun gastgezinnen zou uiteraard welkom zijn.

De vzw heeft **150 situaties van samenwonen** tot stand gebracht. De grote meerderheid (**92%**) van de personen met internationale bescherming die het project verlieten hebben duurzame huisvesting gevonden. **78%** geeft aan dat deze ervaring van samenwonen bijdroeg aan de integratie in België. **80%** van de huisgenoten zijn tevreden of zeer tevreden over de ervaring en is bereid om opnieuw in CALM mee te stappen.

Lees alles over CALM van Singa vzw op [hun website](#)².

1 Verschillende uitdagingen: https://www.singa-belgium.org/_files/ugd/9f8790_32f4b9db79df4476a2f4e4eb77c9c09e.pdf

2 CALM op de website van Singa vzw: <https://en.singa-belgium.org/calm>

2.4 TAKECAREBNB

Takecarebnb brengt mensen met internationale bescherming in Nederland in contact met gastgezinnen die hun huis openstellen voor een vluchteling. Totdat een huis gevonden is, blijft de persoon in een opvangcentrum (AZC) wonen. De statushouder (de term in Nederland voor iemand met internationale bescherming) blijft in principe drie maanden bij het gastgezin. Deze termijn volgt uit de belofte van de Nederlandse overheid om binnen de drie maanden een woning te vinden voor statushouder. Er geldt een ander systeem dan in België, waar geen enkele overheid verantwoordelijk is om huisvesting te vinden. In de praktijk kan deze belofte niet worden waargemaakt in Nederland, maar de drie maanden werden behouden. De periode kan verlengd worden als gastgezin en statushouder het willen.

Op dit moment heeft Takecarebnb meer dan **1300 statushouders** aan een logeervergaring geholpen bij een gastgezin. Ook **3449 Oekraïense vluchtelingen** vonden een gastgezin via de vzw.

Takecarebnb is in 2015 opgericht door een enthousiaste groep vrijwilligers. In 2017 kwam Takecarebnb in een nieuwe fase: van startup naar verankering. Met een team, een nieuwe directeur en medewerkers en een steeds grotere kring vrijwilligers werd het een stabiele organisatie. Dankzij intensief overleg met VluchtelingenWerk Nederland en het Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers (COA, gelijkaardig aan Fedasil in België) hebben ze de overheid kunnen overtuigen van het belang van logeren voor integratie. Takecarebnb is in 2018 een samenwerking aangegaan met het COA om nog meer statushouders aan gastgezinnen in hun toekomstige woonplaats te koppelen.

Bij dit initiatief is een zeer grote rol weggelegd voor vrijwilligers. Het lokale bestuur is nauwelijks betrokken. Gastgezinnen en gasten worden begeleid door vrijwilligers en die begeleiden het hele proces. Ze hebben geen uitgewerkt pakket met verwachtingen. Dit kan dus door gastgezinnen heel verschillend ingevuld worden. Sommigen gaan ver en begeleiden ook in een traject naar werk, anderen gaan minder ver. De enige vereiste is dat er echt samengewoond wordt, statushouders mogen niet in bv. een tweede verblijf worden opgevangen.

Takecarebnb kan gebruik maken van de [logeerregeling](https://www.coa.nl/nl/logeerregeling)¹, die bedacht werd voor familie en vrienden van statushouders, die tijdelijk konden worden opgevangen in afwachting van een woning. Tijdens het logeerverblijf houden logeerdere recht op basisvoorzieningen van het COA, zoals weekgeld en de toegang tot medische zorg. Alleen het recht op een plaats (bed) in het azc vervalt. Logeerdere vanaf 21 jaar

1 Logeerregeling: <https://www.coa.nl/nl/logeerregeling>

oud krijgen daarom een extra vergoeding van het COA van € 25 per week. Zodra statushouders woonruimte van de gemeente krijgen aangeboden, hebben ze geen recht meer op opvang door het COA en de voorzieningen die daarbij horen. Wanneer een asielzoeker een afwijzende beschikking krijgt van de IND (gelijkaardig aan Dienst Vreemdelingenzaken in België), stopt de logeerregeling en moet de logeerdere zo snel mogelijk terugkeren naar de COA-opvang.

In de praktijk komt het volgens Takecarebnb bijna nooit voor dat **uitkeringen** in mindering worden gebracht wanneer een statushouder tijdelijk inwoont.

Er is een garantie vanuit het COA dat een statushouder terug in het opvangnetwerk kan worden opgenomen als het fout loopt in het gastgezin. Ook als er geen huisvesting gevonden wordt na drie maanden, gaat hij of zij terug naar het opvangcentrum. Dit moet twee weken van tevoren aan het COA gemeld worden. Verlenging van de logeerperiode is mogelijk. Dit kan bij een nieuw gastgezin, maar eventueel ook op hetzelfde adres als beide partijen hiermee akkoord gaan.

De vzw krijgt per statushouder een bedrag vanuit het COA en ontvangt daarnaast structurele financiering vanuit het ministerie. Ze kunnen ook rekenen op private fondsen.

Belangrijk: gastgezinnen krijgen géén vergoeding, ook niet voor onkosten, vrijwilligersvergoeding, etc. Heel het budget (vanuit COA én fondsen) gaat naar organisatie Takecarebnb. Gasten en gastgezinnen kunnen uiteraard wel onderling afspraken maken. De matchmaker bespreekt dit onderwerp tijdens het intakegesprek met het gastgezin en later tijdens het kennismakingsgesprek met de gast. Takecarebnb geeft geen advies of richtlijnen.

In Nederland mag elke statushouder zich aanmelden voor het project, er zijn veel meer aanmeldingen dan gastgezinnen. Statushouders worden alleen geselecteerd als er een concrete kans is op een match (locatie, aantal kamers etc.).

De tijdelijk beschermden uit **Oekraïne** hadden een grote impact op Takecarebnb. Zo kwamen er véél meer aanmeldingen van gastgezinnen en steeg de bekendheid van particuliere opvang enorm. Er kwamen ook opvallend veel meer aanmeldingen vanop het platteland, waar mensen meer ruimte hebben. Veel gastgezinnen die Oekraïners opvingen zeggen dat ze het opnieuw zouden doen, ook voor statushouders.

Lees alles over Takecarebnb op [hun website](https://takecarebnb.org/over/#wat).²

2 Takecarebnb: <https://takecarebnb.org/over/#wat>

2.5 PLEEGZORG VLAANDEREN MET FOCUS OP CULTUURSENSITIEVE PLEEGZORG

Een gevlucht kind of jongere beleeft een enorm intense periode. Ze hebben vaak een oorlogssituatie meegemaakt en komen in een onbekende wereld terecht. Ook hun ouders hebben ze onderweg of in hun thuisland moeten achterlaten. We noemen deze jongeren niet-begeleide minderjarigen (NBMV). Voor de jongste kinderen (-15 jaar) en de meest kwetsbare jongeren is pleegzorg vaak de aangewezen opvangvorm, naast gespecialiseerde jeugdhulp. Maar ook veel oudere tieners (15-18jaar) wensen vaak opgevangen te worden in een pleeggezin.

Helaas is er een grote nood aan pleeggezinnen voor deze groep. Het is onduidelijk hoeveel kinderen exact op zoek zijn naar een pleeggezin, omdat er nergens een centrale wachtlijst wordt bijgehouden. Tekenend is wel deze recente noodkreet van Fedasil: “We vangen momenteel 140 jongeren onder 15 jaar op in onze collectieve opvangcentra. Alleen al in het observatie en oriëntatiecentrum van Steenokkerzeel vangen we momenteel 15 kinderen jonger dan of gelijk aan 12 jaar op. De gemiddelde leeftijd in dit centrum is van 13,7 jaar. Ze vangen momenteel 57 jongeren op.” Fedasil geeft ook aan dat dit voor hen niet de ideale plaats is om opgevangen te worden en doet een oproep om pleeggezin te worden.

In 2021 viel 24% van de begeleidingen van pleegzorg Vlaanderen onder de noemer ‘cultuursensitieve pleegzorg’. In ongeveer één derde van deze begeleidingen betreft het een NBMV die een plaatsje vond in een pleeggezin.¹

Jonge vluchtelingen die in een pleeggezin terecht komen hebben soms al een verblijfsstatuut., maar het kan ook dat hun asielpcedure nog loopt. Ook als dat nog niet helemaal duidelijk is, mogen ze hier zeker tot hun achttien jaar blijven wonen. De duur, doelstellingen en vooruitzichten van hun verblijf kunnen erg verschillen. Een pleeggezin kan enkel nodig zijn om een korte periode te overbruggen, maar het kan ook zijn dat de NBMV opgroeit in het gezin tot hij/zij op eigen benen kan staan. Soms woont een NBMV de hele tijd **in een pleeggezin**, maar het kan ook zijn dat ze tijdens de week in een voorziening verblijven en tijdens de weekends en vakanties naar een pleeggezin gaan. Ook met een negatieve verblijfsbeslissing kan een NBMV tot 25 jaar in pleegzorg blijven. Maar vanaf 18 jaar valt het beschermingsstatuut weg.

Pleegzorg Vlaanderen werkt samen met onder andere **Minor Ndako**.

1 Jaarverslag Pleegzorg Vlaanderen 2021, [hier: https://www.pleegzorg.be/files/Documenten/Oost-Vlaanderen/Pleegzorg_jaarverslag2021.pdf](https://www.pleegzorg.be/files/Documenten/Oost-Vlaanderen/Pleegzorg_jaarverslag2021.pdf) raadpleegbaar.

Om pleeggezinnen voor te bereiden organiseren wij van bij de start een apart NBMV-specifiek vormingstraject, waarbij we dieper ingaan op enkele thema's zoals hechting, trauma, rouw, cultuur, samenwerken met ouders en voogd, procedures,... Het doel hiervan is om pleeggezinnen zoveel mogelijk inzicht te bieden op deze thematieken en zoveel mogelijk te reflecteren over de impact van pleegzorg op het eigen gezin. We leren de sterktes en aandachtspunten van pleeggezinnen kennen. Dat is ontzettend nuttig om dan ook een goede match te kunnen maken met het profiel van een bepaalde jonge vluchteling. Wanneer de plaatsing gestart is, krijgt het pleegkind en pleeggezin een pleegzorgbegeleider toegewezen die hen zal ondersteunen in dagdagelijkse pedagogische taken, maar ook dan nog kan een pleeggezin extra vorming krijgen, vb. traumasensitieve opvoeding.” (gesprek medewerker Pleegzorg Vlaanderen)

Pleegzorg gaat voor jonge vluchtelingen vaak op zoek naar pleeggezinnen met dezelfde **culturele achtergrond** of pleeggezinnen die openstaan voor andere culturen. Dat noemen we **cultuursensitieve pleegzorg**². Het behoud van de link met (respect voor) cultuur en moedertaal is belangrijk. NBMV moeten de mogelijkheid hebben om de eigen cultuur te beleven én hun eigen taal te spreken of onderhouden. Een band behouden of opbouwen met een persoon uit de eigen cultuur kan hierin helpend zijn. De meest voorkomende problemen ontstaan vanuit cultuurverschillen. Educatie hierover en bruggen bouwen naar jongeren en gezinnen toe is helpend, zo kan er bijvoorbeeld informatie gegeven worden aan de jongeren over de cultuur van het gastland en informatie gegeven worden aan het pleeggezin over effectief communiceren met jongeren met een andere culturele achtergrond. Hiervoor krijg je ondersteuning van de pleegzorgbegeleider.

De meeste **ondersteuningsbehoeften** van de bestandspleegzorgers van NBMV komen overeen met de ondersteuningsbehoeften van bestandspleegzorgers in “reguliere” pleegzorg (op basis van vergelijkbare onderzoeken). Enkele behoeften zijn echter specifiek voor pleegzorgers van NBMV. Zo wordt gewezen op het belang van een goede voorbereiding van de NBMV op de plaatsing, aangezien veel NBMV weinig tot geen kennis hebben over pleegzorg en dus niet weten wat ze van de plaatsing en hun pleeggezin mogen verwachten. Daarnaast wordt gespecialiseerde ondersteuning, vooral op vlak van trauma, naar voor geschoven. De pleegzorgers geven aan dat het belangrijk is dat de pleegzorgbegeleider ervaring heeft met het begeleiden van NBMV. Ook bij het geven van voldoende informatie over cultuur en religie, informatie over mogelijkheden voor hereniging moet voldoende stil gestaan worden.³ Pleegzorg heeft hier bijzondere aandacht voor. In alle pleegzorgdiensten zijn er medewerkers met expertise rond cultuur en meer specifieke NBMV-thema's.

2 Cultuursensitieve pleegzorg: <https://pleegzorg.be/artikels/cultuursensitieve-pleegzorg>

3 Nieuwsbrief Pleegzorg Vlaanderen over ondersteuningsbehoeften voor bestandspleegzorgers van NBMV, [hier](https://www.pleegzorg.be/files/Nieuwsbrief-15-maart.pdf) raadpleegbaar: <https://www.pleegzorg.be/files/Nieuwsbrief-15-maart.pdf>.

HOOFDSTUK 3: AANBEVELINGEN

DEEL 1: OVERHEID

De inzet van vrijwilligers in verschillende modellen voor opvang en huisvesting van mensen op de vlucht kan heel waardevol zijn. Anderzijds willen we vermijden dat overheid te veel taken afwentelt op vrijwilligers en willen we ervoor zorgen dat vrijwilligers niet gedesillusioneerd afhaken. Dat betekent dat omkadering van deze inzet essentieel is. Als aanzet voor de discussie stellen we, niet exhaustief, een aantal zaken vast.

Belang van ontmoeting, inclusie en netwerkontwikkeling

In al de vormen maken ontmoeting en inclusie in meer of mindere mate deel uit van het samenwonen. Bij #plekvrij zagen we veel gastgezinnen een actieve rol opnemen in het betrekken van de gasten bij het eigen leven. Bij CALM zijn ontmoetingen en streven naar inclusie zelfs expliciet de grootste drijfveer achter het project. Ook bij community sponsorship is het achterliggende idee dat het de integratie van de nieuwkomers bevordert. Bij elk model wordt dus een evenwicht gezocht tussen twee aspecten: werken aan inclusie en het creëren van meer woonruimte.

Belang van een voorbereide campagne of infosessies

Belangrijke thema's om in deze infosessies aan bod te laten komen zijn: richtlijnen bij het opstellen van verblijfscontracten, welke omkadering aan gastgezinnen geboden wordt, aangeven waar mensen terecht kunnen met vragen en waar ze recht op hebben, afspraken over vergoedingen en overeenkomsten. Interessant hier is de manier van werken van pleegzorg Vlaanderen:

“ Om pleeggezinnen voor te bereiden organiseren wij van bij de start aparte infosessies. Tijdens die sessies gaan wij dieper in op enkele specifieke thema's, zoals de procedure, schoolmogelijkheden, gezinsseparatie, enzovoort. Het doel hiervan is om pleeggezinnen zoveel mogelijk inzichten te bieden op deze thematieken. Daarna zorgen we voor een uitvoerige dossiervoorstelling. Daarin leggen we naast de krachten ook de nadruk op de aandachtspunten.

Gesprek medewerker Pleegzorg Vlaanderen

Belang van screening en matching

Een uitgebreid screenings- en matchingsgesprek is noodzakelijk om succesvolle opvang in gastgezinnen te garanderen. De Nederlandse organisatie Takecarebnb brengt personen met internationale bescherming in contact met gastgezinnen die hun

huis openstellen voor een vluchteling. Zij selecteren de gastgezinnen in vijf fases.

1. **Screeningsfase:** tijdens deze fase moet het gastgezin een bewijs van goede zeden voorleggen en vindt er een telefoongesprek plaats om naar motivatie en verwachtingen te polsen. In deze fase vallen véél gastgezinnen af.
2. **Intake:** Na aanmelding zorgt Takecarebnb voor een matchmaker. Die neemt contact op met het gastgezin, nodigt hen uit voor een intakegesprek, en vult samen met hen het intakeformulier in.
3. **Kennismaking gast:** Op basis van de intake en het inschrijfformulier stelt Takecarebnb een profiel op en gaan zij opzoek naar een geschikte gast. Vervolgens doet de matchmaker een voorstel voor een ontmoeting.
4. **Proef logeren:** als de ontmoeting goed verloopt en er een klik is tussen het gastgezin en de gast, wordt er een afspraak gemaakt om een weekend op proef te komen logeren.
5. **Drie maanden logeren:** kunnen het gastgezin en de 'gast' het goed met elkaar vinden? Dan kan het drie maanden logeren beginnen. De matchmaker blijft tijdens de hele verblijfperiode betrokken en is beschikbaar voor vragen.

WAAROM IS EEN GOEDE MATCHING ZO NOODZAKELIJK?

Paul ving samen met zijn vrouw een studerende vluchteling op die ze via hun dochter leerden kennen. Het contact gebeurde spontaan en er vond dus nooit een matchingsgesprek plaats. Aan de hand van zijn verhaal illustreren we wat er gebeurt wanneer er geen matching plaatsvindt.

“ *Plots vroeg hij of hij bij ons mocht komen wonen voor enkele maanden. Die directheid was echt de trigger voor ons, want zoals veel mensen dachten wij dat we iemand zouden kunnen opvangen. We hadden immers de plek in huis.*

Toen we hem ophaalden, vertelden we hem dat we plannen hadden om hem de streek te laten zien. Maar ik merkte al snel dat hij weinig interesse had daarvoor. Hij had eigenlijk alleen maar interesse in de zaken die hij nodig achtte om zijn leven hieruit te bouwen (werk zoeken, taal leren, enzovoort). Hij was zeer gefocust op zijn einddoel. Voor ons was dat een opmerkelijke ervaring, want naar hem toe wil je je tonen als iemand die graag moeite voor die persoon doet door hem iets te bieden. Maar de realiteit botste met onze verwachtingen.

Dit leidde ertoe dat ik irritaties kreeg. Hij was continu in huis, maar maakte geen contact met ons. We kregen ook steeds meer de indruk dat we nooit

écht een antwoord van hem kregen. Maar wel een veilig, sociaal gewenst antwoord. We hebben pas na enkele maanden voor het eerste uitgesproken naar elkaar wat wij lastig vonden en hoe we wilden verder gaan.

Gesprek Paul

Belang van begeleiding en opvolging

Denk hierbij aan de link met reguliere begeleiding, een beroep kunnen doen op interculturele bemiddelaars, de mogelijkheid tot intervisie en casusbespreking, etc.

WAT ZIJN AANDACHTSPUNTEN?

De meest voorkomende problemen ontstaan vanuit cultuurverschillen. Educatie hierover en bruggen bouwen naar beide partijen zijn helpend. Zo kan er bijvoorbeeld informatie gegeven worden aan nieuwkomers over het gastland en informatie gegeven worden aan het gastgezin over effectief communiceren met mensen met een andere culturele achtergrond.

Regelgevend kader

De grootste uitdaging bij de inzet van vrijwilligers in huisvestings- en opvangmodellen is het gebrek aan een duidelijk kader voor samenwonen. Samenwonen zonder inkomensverlies blijft moeilijk. Wanneer beide partijen zich domiciliëren (zoals bij CALM) heeft dit een negatieve impact op sociale en familiale uitkeringen, pensioenen, etc. want beide partijen worden als één huishouden beschouwd. In Vlaanderen is er de Melding tijdelijk wonen, maar die is beperkt in de tijd en is niet breed bekend. Daarnaast is er de relatie tussen een domicilie en adres en opnemen van sociale rechten. Er is dus een paradigmashift nodig in het kijken naar samenwonen met mensen op de vlucht.

Het juridisch kader om bij iemand in te wonen wordt [hier](#)¹ beschreven door ORBIT vzw. Voor cohousen vind je de regels [hier](#)². Ook Singa vzw kaart dit [gebrek aan regelgevend kader](#)³ aan.

1 Juridisch kader beschreven door ORBIT vzw: https://denieuweburen.be/wp-content/uploads/2023/11/Fiche_Bij-iemand-inwonen-1.pdf

2 Regels cohousen: https://denieuweburen.be/wp-content/uploads/2023/11/Fiche_Cohousing.pdf

3 Gebrek aan regelgevend kader: https://www.singa-belgium.org/_files/ugd/9f8790_32f4b9db79df4476a2f4e4eb77c-9c09e.pdf

Verder lezen?

In juli 2022 lanceerden onderzoekers van Odisee een grootschalige online bevraging van personen en gezinnen die Oekraïense vluchtelingen opvingen, of opgevangen hadden, of die overwogen om dit te doen. Meer dan 650 gastgezinnen namen deel. Met de [bevindingen](#)⁴ willen ze de overheid en sociale organisaties informeren over de behoeften, mogelijkheden en grenzen van de gastgezinnen, en de mensen die zij opvangen. De bedoeling is dat de overheden er inspiratie in vinden om een degelijk en duurzaam **ondersteuningskader** aan te bieden aan alle betrokkenen.

In 2019 ontwikkelden Dirk Geldolf, Lore Robeyns en Louise D'Eer van het Odisee Kenniscentrum Gezinswetenschappen een [draaiboek voor wie werkt aan woonondersteuning met vluchtelingen](#)⁵. Het wil vrijwilligers ondersteunen en inspireren wanneer ze een werking willen opstarten of hun bestaande werking willen evalueren. In het draaiboek wordt vertrokken van enkele strategische vragen die je je als vrijwilliger of als initiatief kan stellen, aangevuld met concrete tips en verwijzing naar nuttige informatie. Er komen ook enkele inspirerende vrijwilligersinitiatieven aan bod.

4 Bevindingen: <https://www.odisee.be/onderzoeksprojecten/PlekVrij-opvang-Oekraïense-vluchtelingen>

5 Draaiboek voor wie werkt aan woonondersteuning met vluchtelingen: https://kczgezinswetenschappen.odisee.be/sites/default/files/public/2023-05/draaiboek_woonbegeleiding_vluchtelingen.pdf

DEEL 2: GASTGEZINNEN

In dit hoofdstuk gaan we dieper in op de gastgezinnen. De centrale vraag die we zullen beantwoorden is; stel dat je gastgezin wilt zijn of bent, waar moet je dan zeker op letten?

Je wil gastgezin zijn:

INFORMEER JE GOED, ZODAT JE WEET WAT JE KAN VERWACHTEN

Bij de opstart van opvang van een persoon met een vluchtverleden zijn er heel wat aandachtspunten. Zo kan de persoon die jij opvangt een trauma hebben en kan er een taalbarrière zijn. Daarnaast kan er ook een verschil zijn in verwachtingen van waarden en normen, wereldbeeld, en cultuur. Ook onzekerheid bij de persoon omtrent procedures of gezinshereniging kan ontstaan. Ten slotte kan een persoon met een vluchtverleden opvangen ook een impact hebben op jou en jouw omgeving.

We stellen vast dat weinig verschil in verwachtingen tussen het gezin en de persoon die opgevangen wordt belangrijk is voor het succesvol verloop van de opvang. Informeer je dus goed op voorhand. Je kan je het best informeren door in gesprek te gaan met de initiatiefnemer van het project. Maar ook door te praten met jouw eigen omgeving. Ziet jouw omgeving jou dit doen? Verwachtingen moeten steeds bespreekbaar zijn tijdens een kennismakingsgesprek.

“ *Wij zien vooral een verhaal met twee wegen. Enerzijds zien we dat het omgaan met de rugzak van de kinderen en jongeren expertise, geduld, en energie vraagt van een pleeggezin. Anderzijds zien we dat deze trajecten een verrijking zijn en voldoening geven omwille van het volbrengen van deze maatschappelijke noodzaak.*

Gesprek medewerker pleegzorg

Weet dat er ook verschillende opties zijn om gastgezin te worden (zie hoofdstuk 2). Spreek de organisatie verbonden aan het type gastgezin dat jou aanspreekt aan en plan een vrijblijvend informatief gesprek met een medewerker in.

BEPAAAL VOOR JEZELF WAT JE WIL, EN WEES DAAR EERLIJK IN

Gastgezin zijn voor een persoon met een vluchtverleden moet een weloverwogen keuze zijn. Nadat je je voldoende informeerde, stel jezelf dan de vraag; wat wil ik?

“ *Durf uit te spreken welke soort mensen je wilt opvangen of hoelang je hen wilt opvangen. Heb je bepaalde verwachtingen naar hen toe of niet? Dat zijn allemaal zaken die belangrijk zijn om over na te denken vooraleer je zelfs naar een matchingsgesprek gaat.*

Gesprek Erwin

Het maken van een keuze vanaf het begin blijkt cruciaal uit de gesprekken die we hadden met verschillende actoren. Het is namelijk pas vanaf dan dat je ook verwachtingen naar de 'gast' toe kunt uitspreken. Doe je dit niet, dan riskeert de relatie die jij opbouwt met de 'gast' in onevenwicht te geraken.

Je bent gastgezin:

MAAK AFSPRAKEN VANAF HET BEGIN EN EVALUEER

“ *In het begin is het wat zoeken omdat er verschillende gewoontes zijn. Bijvoorbeeld samen eten. Het is normaal dat je wat moet zoeken wat voor beiden werkt.*

Rachel – focusgroep gastgezinnen

Maak afspraken vanaf het begin over het dagelijkse leven, het gebruik van gemeenschappelijke ruimtes, huishoudelijke taken, eventuele financiële bijdragen aan het huishouden, enzoverder. Je kan ook afspreken om op regelmatige basis het samenleven te evalueren. Je kijkt dan samen naar wat goed en minder goed gaat, en wat je anders zou willen doen.

BETREK DE (PROFESSIONELE) OMGEVING ERBIJ

“ *Sommige pleeggezinnen willen het graag alleen doen, maar samenwerking is belangrijk. Wederzijdse samenwerking is belangrijk, pleegzorg moet betrokken worden. Wij kunnen een oogje in het zeil houden en al dan niet preventief ondersteunen waar nodig.*

Vooraf de opstart vergt veel zorg. Sommige dingen kan je als pleeggezin niet voorzien. Wanneer de draagkracht niet meer in evenwicht is, bekijken wij hoe we het gezin kunnen ontlasten.

Medewerker pleegzorg Vlaanderen

Je kan niet alles alleen. Ga na in je netwerk of het netwerk dat de persoon die jij opvangt geeft of iemand kan helpen bij de vragen die jij hebt of de persoon die je opvangt geeft. Dit kan de maatschappelijke werker zijn van het OCMW, de hulpverlener van het Centrum voor Algemeen Welzijn (CAW), de medewerker van de organisatie die de opvang tussen jou en de persoon organiseert, enzovoort.

Een goede samenwerking kan immers jouw 'taak' als gastgezin om een persoon op te vangen aanvullen en versterken, en omgekeerd. Het komt ook de begeleiding van de persoon die jij opvangt ten goede. Ten slotte maakt het jouw rol en grenzen als gastgezin duidelijker.¹

1 Inspiratiegids Gezinnen op de Vlucht, hier raadpleegbaar: <https://vluchtelingenwerk.be/publicatie/inspiratiegids-gezinnen-op-de-vlucht>

“ *Spreek je uit als iets niet gaat. Krop niets op, maar stel vragen. Ga opzoek naar antwoorden en verbinding. Met de persoon die bij jou verblijft en bij anderen. Zorg dat je niet alles alleen moet dragen.*

Focusgroep gastgezinnen

ZORG VOOR JEZELF

Vergeet in iedere stap die je met de persoon onderneemt niet om voor jezelf te zorgen, door je eigen grenzen te bewaken. Dit kan gaan over jouw grenzen aangeven over samenlevingskwessies, maar ook beseffen dat je inzetten voor mensen op de vlucht zwaar, confronterend, en frustrerend kan zijn.

Ga daarom op zoek naar mensen die jou kunnen helpen bij het oriënteren van psychosociaal aanbod voor de persoon die jij opvangt. Zo kan je steeds bellen naar een Centrum voor Algemeen Welzijn (CAW) voor advies of kan je terecht bij de organisatie die het verblijf van de persoon bij jou organiseert (bv. een medewerker van het lokaal bestuur, Orbit vzw, of Pleegzorg Vlaanderen).

Maar zoek ook contact met anderen om je eigen gevoelens te bespreken, want praten helpt. Vrienden of familie kunnen een eerste aanspreekpunt zijn, maar indien nodig kan je ook beroep doen op een hulpverlener. Daarnaast organiseert Vluchtelingenwerk Vlaanderen regelmatig on- en offline ontmoetingsmomenten waar vrijwilligers voor mensen op de vlucht in een veilige omgeving ervaringen kunnen delen en elkaar tips geven. Ook kan je terecht op ons online ontmoetingsplatform voor vrijwilligers [We Welcome](https://www.welcome.be/)². Het Agll ontwikkelde ook een [online infosessie](https://www.agll.be/online-infosessie)³ voor vrijwilligers rond het mentaal welzijn van vluchtelingen en jezelf.⁴

“ *Het is belangrijk dat je iemand hebt die je kan bereiken, een luisterend oor. Mijn grootste bezorgdheid was het mentaal welbevinden van mijn 'gast'. De persoon die ik opving kreeg bijvoorbeeld slecht nieuws. Ik zag hem veranderen. Hij sliep meer en kwam minder buiten. Ik was ook vaak de persoon die dat nieuws moest brengen. Iedereen heeft iemand nodig aan wie je zo'n zaken kan vertellen, zonder dat er persé een oplossing komt.*

Lieven – focusgroep gastgezinnen

2 We Welcome: <https://www.welcome.be/>

3 Online infosessie: <https://integratie-inburgering.be/nl/webinar-mentaal-welzijn-gastgezinnen-en-gasten>

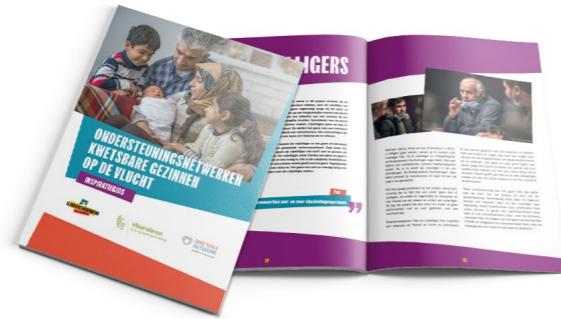
4 Starterskit, hier raadpleegbaar: <https://vluchtelingenwerk.be/publicatie/starterskit>

Verder lezen?

Van aankomst naar toekomst; een [leidraad](https://vluchtelingenwerk.be/publicatie/starterskit)⁵ voor zij die mensen op de vlucht warm willen onthalen (en voor zij die dit al doen).

5 Van aankomst naar toekomst; een leidraad: <https://vluchtelingenwerk.be/publicatie/starterskit>

Ondersteuningsnetwerken kwetsbare gezinnen op de vlucht: [inspiratiegids](https://vluchtelingenwerk.be/publicatie/inspiratiegids-gezinnen-op-de-vlucht)⁶

6 Ondersteuningsnetwerken kwetsbare gezinnen op de vlucht: inspiratiegids: <https://vluchtelingenwerk.be/publicatie/inspiratiegids-gezinnen-op-de-vlucht>

[Informatie](https://www.vlaanderen.be/vlaanderen-helpt-oukrajne/informatie-voor-gastgezinnen-van-mensen-op-de-vlucht-uit-oukrajne)⁷ voor gastgezinnen van mensen op de vlucht uit Oekraïne

7 Informatie voor gastgezinnen van mensen op de vlucht uit Oekraïne: <https://www.vlaanderen.be/vlaanderen-helpt-oukrajne/informatie-voor-gastgezinnen-van-mensen-op-de-vlucht-uit-oukrajne>

